

บทที่ 10

การสืบสวนสอบสวน

.....

ความหมายของการสืบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด”

จากบทนิยามดังกล่าว สามารถแยกประเภทการสืบสวนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การสืบสวนที่ไม่เกี่ยวกับคดี ได้แก่ การสืบสวนทั่วไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. การสืบสวนเกี่ยวกับคดี เป็นกรณีที่ความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจะทำการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งการกระทำความผิด

วัตถุประสงค์วัตถุประสงค์ของการสืบสวน คือ

- (1) เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) เป็นการแสวงหาหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด รวมทั้งให้ได้รับความแน่ชัดว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นจริงหรือไม่

อำนาจทำการสืบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้” องค์ประกอบที่จะนำมาพิจารณาว่า ผู้ตรวจการ มีอำนาจในการสืบสวนความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้หรือไม่อย่างไร นั้น ผู้เขียนเห็นว่า บุคคลที่จะมีอำนาจทำการสืบสวนได้ ต้องมีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้ชัดเจน จึงขอให้พิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) ความว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงาน

ตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ เมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องทำการจับกุมหรือปราบปราม”

2. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

2.1 มาตรา 4 (10) บัญญัติว่า “ผู้ตรวจการ” หมายความว่า “ข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบก ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจการขนส่ง”

2.2 มาตรา 50 วรรคหนึ่ง “ให้ผู้ตรวจการมีอำนาจเรียกรถให้หยุดเพื่อทำการตรวจ สอบ และเมื่อเชื่อว่า มีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้เกิดขึ้น ให้ผู้ตรวจการมีอำนาจจับกุมผู้ฝ่าฝืน เพื่อส่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจดำเนินคดีต่อไป”

3. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

3.1 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ผู้ตรวจการ ” หมายความว่า “ข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบก ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งเป็นคำนิยามที่เกิดขึ้นใหม่โดยพระราชบัญญัติรถยนต์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 เพื่อให้ผู้ตรวจการสามารถดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ได้ ซึ่งเดิมต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมปราบปราม

3.2 มาตรา 57 ทวิ วรรคหนึ่ง “ให้ผู้ตรวจการมีอำนาจสั่งให้ผู้ขับรถหยุดเพื่อทำการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กับมีอำนาจสั่งให้บุคคลใดปฏิบัติกรงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบนั้นได้ และเมื่อพบว่าผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จะว่ากล่าวตักเตือนหรือสั่งเป็นหนังสือให้ผู้นั้นไปรายงานตนต่อนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่ง เพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับก็ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความผิดดังกล่าวมิโทษจำคุก ให้ผู้ตรวจการนำตัวผู้นั้นส่งพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจเพื่อดำเนินคดีต่อไป”

จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นอันได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้ตรวจการในการจับกุม หรือปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายข้างต้น ดังนั้น ผู้ตรวจการของกรมการขนส่งทางบก จึงเป็น “พนักงานฝ่ายปกครอง” ตามนิยามของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) ด้วย ทำให้มีอำนาจในการสืบสวนการกระทำต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้

คุณสมบัติของพนักงานสืบสวน - สอบสวนที่ดี

ผู้ที่ทำหน้าที่ด้านการสืบสวน - สอบสวน ให้ได้ดีและได้รับความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีคุณสมบัติเฉพาะเป็นพื้นฐานดังนี้

1. มีความรู้และศึกษากฎหมายต่าง ๆ อันเป็นผลทางอาญาอย่างถ่องแท้ และทั่วถึง หมายความว่า พนักงานสืบสวน-สอบสวน จะต้องมีความรู้ตัวบทกฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างดี หมายความว่า การกระทำอะไรอะไรถูก อะไรผิด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มิเช่นนั้นแล้ว ประชาชนผู้เกี่ยวข้องก็อาจจะได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำที่ผิดพลาดของเจ้าหน้าที่สืบสวน - สอบสวนได้

2. มีความรู้ในกฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดี กฎหมายลักษณะพยานเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลย พยานที่เสนอต่อศาลต้องเป็นพยานที่รับฟังได้ และได้มาอย่างถูกต้องตลอดจนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้องครบถ้วน ส่วนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะว่าด้วยกระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินคดีทุกระดับชั้น การนำสืบพยานต่อศาล เพื่อให้ศาลเชื่อว่า ผู้ถูกกล่าวหา กระทำความผิดหรือความบริสุทธิ์ โดยเป็นกฎหมายที่วางระเบียบเกี่ยวกับการสืบสวน จับกุม ตรวจค้น ควบคุม สอบสวนและฟ้องร้อง การรับฟังพยานหลักฐานและการฟ้องคดีที่ศาล การอุทธรณ์โทษและการพ้นโทษ ที่กล่าวมานั้นเป็นเรื่องจำเป็นต้องผิดพลาดไม่ได้ทั้งสิ้น

3. มีความรู้ทางจิตวิทยาและตรรกวิทยาดี เพื่อให้ประชาชน หรือ พยาน ผู้ถูกกล่าวหา ให้ความร่วมมือให้การพูดความจริงแก่เจ้าหน้าที่หรือ ค้นหาความจริงถ้อยคำพยานผู้พบเห็นเหตุการณ์ ทั้งนี้ เจ้าพนักงานดังกล่าวนี้จึงควรที่จะต้องมิจิตวิทยาในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบให้มากที่สุด ต้องรู้จักให้ความสำคัญเอาใจใส่ต่อบุคคลที่มาติดต่อด้วยเป็นอย่างดี ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใครมาจากไหน ฐานะเป็นประการใด ให้เขามีความพอใจในระดับสูงให้จงได้

4. มีความรู้ทางภาษาถิ่นพอสมควร เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพราะคนเราถ้าพูดจาสื่อสารกันรู้เรื่องแล้ว แล้วเข้าใจกันดี สิ่งใดที่ว่ายากก็จะง่ายเข้า การสืบสวน - สอบสวน จะกระทำได้ง่ายขึ้นกว่าปกติ เป็นผลดีต่อการปฏิบัติงาน

5. ต้องเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดและสุขุม คุณสมบัติเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง เพราะหากเจ้าพนักงานสืบสวน - สอบสวนมีความเรียบร้อย เฉลียวฉลาด มีความสุขุม ใจเย็น จะพูดจากับใครก็ต้องระมัดระวัง ไม่พูดจาสามหาว ก้าวร้าวผู้อื่น รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนนอกแข็งใน มีปฏิภาณไหวพริบ วิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับงานที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ผลสำเร็จในการสืบสวน-สอบสวน ก็จะบรรลุวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี

6. **มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่** เจ้าพนักงานสืบสวน-สอบสวน กฎหมายให้ความคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่คือ ให้อำนาจหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญาได้โดยอิสระ ในทางปฏิบัติจึงต้องยอมให้อำนาจปฏิบัติการในหน้าที่อย่างสมบูรณ์ตามความต้องการของกฎหมาย บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสืบสวน - สอบสวน ผู้อื่นที่มีความเหนือกว่า ไม่ควรจะไปก้าวก่ายอำนาจหน้าที่การปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นจะทำให้เสียหลักความเป็นธรรมได้

7. **ความชำนาญในการสืบสวน-สอบสวน** เจ้าพนักงานสืบสวน-สอบสวนคนใดมีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ ก็เหมือนผู้นั้นเป็นผู้ชำนาญพิเศษ เพราะจะทำให้งานที่อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินไปด้วยความราบรื่น ถูกต้องทันกาลเวลาที่ควรจะเป็น ความผิดพลาดจะเกิดขึ้นได้น้อยซึ่งความชำนาญดังกล่าวนี้ จะมีได้ก็ต่อเมื่อเจ้าพนักงานผู้นั้นเคยปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลายาวนานพอสมควร มีความละเอียดอ่อน มีความขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่อย่างตลอดจนมีความสามารถในการใช้สติปัญญาพิจารณาพิเคราะห์พยานหลักฐานและข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง สิ่งเหล่านี้ก็จะประกอบกันและสามารถมาประยุกต์ได้เป็นอย่างดี

ประเภทของการสืบสวน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) **การสืบสวนเพื่อเป็นฐานข่าว** คือ การรวบรวมข่าวสารเบื้องต้น หรือการตรวจสอบข่าวสารสำหรับเจ้าหน้าที่สืบสวนหรือหน่วยงานเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ที่จะวางแผนการสืบสวนในขั้นต่อไป อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการกระทำความผิดก่อนเกิดคดีอาญา

(2) **การสืบสวนแบบปฏิบัติการ** คือ การสืบสวนที่มุ่งแสวงหารายละเอียดพยานหลักฐานข้อเท็จจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำการปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย การสืบสวนประเภทนี้โดยปกติมักจะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ มาช่วยในการสืบสวน รวมทั้งต้องใช้กำลังเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเวลา มากกว่าการสืบสวนเพื่อเป็นฐานข่าว อีกทั้งมุ่งให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากกว่าการสืบสวนประเภทแรก

จุดเริ่มต้นในการสืบสวน

โดยปกติเจ้าหน้าที่สืบสวนจะเริ่มทำการสืบสวน เมื่อตรวจพบว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้น การตรวจพบนี้อาจได้มาจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

- การร้องทุกข์ของผู้เสียหาย หรือจากการแจ้งเหตุของผู้ประสบเหตุการณ์
- จากการรายงาน หรือการตรวจสอบ หรือคำขอจากหน่วยงานอื่น
- การติดตามสังเกตพฤติกรรมของบุคคล หรือองค์กรที่ต้องสงสัย

- การติดตามสืบสวนสิ่งชี้แนะที่ได้มาจากกรณีอื่น
- การรายงาน หรือข้อร้องเรียนของประชาชน
- การเปิดเผยโดยบังเอิญ

เทคนิคและวิธีการสืบสวน

(ก) การหาแหล่งข่าวสาร สามารถหาแหล่งข่าวได้ คือ

1. แหล่งข่าวสารเปิด

- ข่าวสารที่มีอยู่ทั่วไป บุคคลธรรมดาสามารถหาข่าวได้โดยไม่ต้องมีการปฏิบัติทางลับ เช่น เอกสารที่มีเผยแพร่ทั่วไป สมุดโทรศัพท์ หนังสือรุ่น หนังสือพิมพ์

2. แหล่งข่าวที่ปิดกั้นเปิด

- ข่าวสารที่ปิดไม่ให้บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องรู้ นอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ทะเบียนบ้าน สูติบัตร ประวัติโรงเรียน ประวัติที่มหาวิทยาลัย ประวัติที่ ก.พ. ประวัติที่ทำงาน ประวัติเมื่อร้องขอมีหนังสือเดินทาง ทะเบียนรถ แหล่งข่าวที่อาจให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล องค์กรที่ต้องการมีอยู่หลายแห่ง เช่น ที่ว่าการอำเภอ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ธนาคาร องค์กรโทรศัพท์

3. แหล่งข่าวปิด

- ข่าวสารประเภทนี้ไม่สามารถหาได้ด้วยวิธีเปิดเผยจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเอกสารที่ไม่เปิดเผย

- เป็นวิธีสุดท้ายในการหาข่าวสาร โดยได้จากการสืบสวนเอง หรือได้มาจากหน่วยงานสืบสวนอื่น ๆ วิธีการหาข่าวเป็นการหาข่าวทางลับด้วยวิธีสัมผัส ชักถาม ลวงถาม การสังเกตการณ์คู่ลักษณะบุคคล รวมทั้งการปฏิบัติการโดยใช้เครื่องมือเทคนิคต่าง ๆ

(ข) การหาข่าวทางลับ

ในการปฏิบัติงานสืบสวน การหาข่าวทางลับเป็นงานที่มีลักษณะต้องปกปิดการกระทำหรือการปฏิบัติการ เพื่อมิให้เป้าหมายรู้ว่ากำลังถูกสืบสวนอยู่ ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการที่จะรับฟังข้อมูล หรือแสวงหาข่าวสาร และสามารถปกปิดการรับหรือแสวงหาข่าวสารนั้นให้ดีด้วย เราเรียกวิธีการดังกล่าวว่า การหาข่าวทางลับ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตจดจำ คือ การรอบรู้อย่างสมบูรณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัย

ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การสัมผัส และสามารถจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ

ความสามารถแต่กำเนิด และประสบการณ์ ตลอดจนการฝึกฝนและที่สำคัญก็คือต้องเป็นคนต้นตัวอยู่เสมอ

หลักการสังเกตจดจำที่ดี

- ผู้สังเกตต้องสามารถรับรู้ และรายงานถึงสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ โดยยึดหลัก ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร และทำไม
- จิตความสามารถในการสังเกตของเจ้าหน้าที่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรู้ การฝึกอบรม และสิ่งแวดล้อม
- การสังเกตที่ถูกต้องแม่นยำ ขึ้นอยู่กับความสนใจและความเข้าใจ
- รู้จักที่จะเลือกว่าในรายละเอียดที่สำคัญของเหตุการณ์และรายละเอียดที่เด่นชัด

วิธีการในการสังเกต

(ก) ระบบการสังเกต คือ ต้องเป็นไปตามระบบจากจุดเริ่มต้นของเป้าหมายแล้ววนไปเป็นวงจรครบรอบรอบกันที่เดิม และพยายามรวบรวมข่าวสารให้ได้มากที่สุด

(ข) การวัดขนาด การได้ขนาดแท้จริงเป็นการยาก วิธีที่ดีที่สุด คือ การถ่ายภาพแต่ไม่สามารถทำได้ทุกโอกาส จึงต้องฝึกฝนศิลปะในการวัดโดยประมาณ คือ

- วิธีเบื้องต้น ในกรณีสัมผัสได้ หรือเข้าใกล้ได้ใช้ร่างกายเป็นเครื่องวัด เช่น ฝ่ามือคืบ ส่วนสูง หนังสือ ดินสอ รองเท้า วัดดูก่อนแล้วนำมาคำนวณขนาดจริงภายหลัง

- การวัดด้วยก้าว คือ วัดด้วยวิธีการก้าวเดินปกติของคนเรา แล้วนำมาคำนวณอีกครั้งหนึ่ง

- การเปรียบเทียบ คือ การวัดในลักษณะที่อยู่ห่างเป้าหมาย หรือระยะไกลเกินไปนับก้าวไม่ได้ ให้ใช้สิ่งของเปรียบเทียบ เช่น สะพาน ความยาวของตู้รถไฟ ส่วนในการวัดส่วนสูง ให้เปรียบเทียบกับระยะที่วัดได้

- การคาดคะเน ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถวัดได้ จึงอาจใช้การคาดคะเนซึ่งต้องระบุขอบเขตไว้ด้วย เช่น สูงระหว่าง 165-170 เซนติเมตร น้ำหนักระหว่าง 56-62 กิโลกรัม

(ค) การจดบันทึก ปกติการจดเป็นการเสี่ยงอันตรายมาก ต้องใช้วิธีจำไว้ก่อนและรีบจดทันทีเมื่อมีโอกาสเพราะอาจลืมได้

(ง) การท่องจำ ถ้าจดไม่ได้ ต้องจำให้ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนของแต่ละบุคคล

(จ) เครื่องช่วยความจำ เช่น ใช้อักษรย่อร่วมกัน ประโยคที่จำได้ขึ้นใจ วันสำคัญ วันเกิด

วิธีการฝึกฝนการสังเกต

- พยายามฝึกฝนและตื่นตัวอยู่เสมอ ในการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมประจำวัน
- พยายามแยกสิ่งที่สำคัญออกจากสิ่งที่ไม่สำคัญ
- ฝึกฝนตัวเองในการประมาณ หรือคาดคะเนเกี่ยวกับความเร็ว ระยะทาง

ทิศทาง

- พยายามฝึกฝนคุ้นเคย และทำความเข้าใจกับการเรียกสี หรือสิ่งต่าง ๆ ที่พบ

เห็น

- พยายามฝึกฝนในการนึกภาพเหตุการณ์ที่ประสบมาให้ได้อย่างชัดเจน
- พยายามสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน

2. **สำรวจสถานที่** หมายถึง การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาคารบ้านเรือน หรือพื้นที่ในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง เพื่อเป็นประโยชน์หรือนำมาประกอบการพิจารณาในการปฏิบัติการ

หัวข้อข่าวสารที่ต้องการในการสำรวจ

- ที่ตั้งโดยแน่นอน
- ลักษณะของพื้นที่
- การเข้าถึงพื้นที่
- ลักษณะพิเศษของพื้นที่ หรือเป้าหมายนั้น
- ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ เช่น ท่าที ทักษะติดต่อคนแปลกหน้า
- ข้อพิจารณาในด้าน รมภ. เช่น เส้นทางหลบหลีกและหนีระบบการรักษา

ความปลอดภัยในสถานที่ หรือพื้นที่นั้น

วิธีการสำรวจ

1. โดยออกไปแสวงหาข่าวสาร หรือทำการสังเกตด้วยตัวเอง วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดเชื่อถือได้มากที่สุดและได้ข่าวมาก

2. โดยการศึกษา หรือลาดตระเวนทางแผนที่
3. ด้วยการค้นคว้าจากแหล่งข่าวต่าง ๆ
4. ด้วยการรวบรวมข่าวสารที่มีอยู่เดิม
5. ด้วยการฟังหรือศึกษาจากคำบอกเล่าที่ได้รับฟังมา

การเขียนรายงานสืบสวน

การรายงาน หมายถึง การเสนอข่าวสารจากผู้หนึ่ง ไปถึงอีกผู้หนึ่งซึ่งโดยทั่วไปจะเป็น การรายงานจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไปยังผู้บังคับบัญชาจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง หรือรายงานใน ระดับเดียวกัน

ประเภทของรายงานสืบสวน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- (1) รายงานข่าวสาร หมายถึง การรายงานความจริง หรือสิ่งที่เป็นจริงเกี่ยวกับบุคคล องค์กร สถานที่ บุคคล หรือสิ่งของซึ่งเป็นสิ่งที่สนใจของหน่วยงานนั้น
- (2) รายงานปฏิบัติการ หมายถึง รายงานความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติการที่ได้กระทำไป จนทำให้ได้ข่าวสารตามที่ต้องการ เช่น รายงานการพบปะแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าวรายงานการสะกด รอย รายงานความก้าวหน้าของการสืบสวน เป็นต้น

ลักษณะของรายงานที่ดี

1. ประกอบด้วยข่าวสารที่เป็นจริง
2. ต้องชัดเจนแจ่มแจ้ง กระชับ
3. ต้องสมบูรณ์ในตัวเอง โดยระบุให้ชัดเจนว่า
  - มีอะไรเกิดขึ้น
  - เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไร
  - เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ไหน
  - เหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไร
  - มีใครเกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น
  - เพราะเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น
4. ประกอบด้วยข่าวสารที่มีความสำคัญ ให้ข้อมูลที่ใช้ประโยชน์ได้จริง ไม่ใช่เป็นเรื่อง เลื่อนลอย หรือเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการกิจเลย
5. ประกอบด้วยข่าวสารที่ตรงประเด็น ต้องการรายงานเรื่องไหนก็พูดถึงเฉพาะเรื่องนั้น ฟังระลึกรู้เสมอว่า 1 เรื่อง ต่อ 1 รายการ
6. ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญ เน้นน้ำหนักในจุดที่ควรเน้น
7. ผู้เขียนต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติเอนเอียง ไม่ว่าจะไปในทางบวกหรือลบ
8. การลำดับความและเหตุการณ์ให้ถูกต้อง ตั้งแต่จุดเริ่มต้น ไปจนถึงจุดสุดท้ายมีความ เกี่ยวข้องที่สัมพันธ์กัน และมีเหตุมีผล
9. การใช้ถ้อยคำด้วยภาษาธรรมชาติที่ไม่ใช่ภาษาตลาด ภาษาท้องถิ่น คำแสลงหรือภาษาที่ ยากเกินไป

10. มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
11. รายงานจะต้องเร่งทันเวลาการใช้งาน

การสอบสวน

ความหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 2(11) ว่า “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่น ตามบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

- การสอบสวนจึงเป็นการดำเนินการของพนักงานสอบสวนเพื่อให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและเพื่อพิสูจน์ความผิด (มาตรา 131 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)

- การสอบสวนเกี่ยวกับความผิด ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา แต่เนื่องจากผู้ตรวจการกรมการขนส่งทางบก มิได้เป็นพนักงานสอบสวน จึงไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาดังกล่าว อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติผู้ตรวจการสามารถที่จะนำเอาหลักการและแนวทางของการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปปฏิบัติ หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม ก็จะทำให้การทำงานของพนักงานสอบสวนมีความสะดวกยิ่งขึ้น

การรวบรวมพยานหลักฐาน พยานหลักฐานมี 3 ชนิด คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ และพยานวัตถุ พยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหา มีความผิดหรือบริสุทธิ์ พนักงานสอบสวนย่อมรวบรวมนำมาประกอบการสอบสวนได้

- พยานบุคคล ใช้วิธีบันทึกถ้อยคำของบุคคลนั้น โดยพนักงานสอบสวนรวบรวมเข้าไปเป็นสำนวน เช่น คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา พยาน เป็นต้น
- พยานเอกสาร คือ เอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน เช่น เครื่องหมายแสดงการเสียหาย ใบอนุญาตผู้ขับขี่ ภาพถ่ายพาหนะที่ใช้กระทำความผิด เป็นต้น
- พยานวัตถุ ได้แก่ วัตถุของกลางที่จะพิสูจน์ความผิด หรือทราบข้อเท็จจริง เช่น รถยนต์ที่ใช้ในการกระทำความผิด ทั้งนี้ หากพนักงานสอบสวนไม่สามารถนำมารวมในสำนวนการสอบสวนได้ ก็ให้ทำบัญชีแนบติดไว้ในสำนวน

ข้อปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเบื้องต้น

การที่จะเป็นพนักงานสอบสวนที่ดีมีความสามารถนั้น มิใช่หมายความว่าต้องมีความรู้ทั้งวิชากฎหมายและวิชาอื่น ๆ เท่านั้น พนักงานสอบสวนจะต้องมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างประกอบอยู่ในตัวของพนักงานสอบสวนผู้นั้นด้วย เช่น จะต้องเป็นผู้ฉลาดมีไหวพริบ ชันแข็งทันคน มีหลักจิตวิทยาสามารถอ่านนิสัยใจคอของผู้ที่มาติดต่อเบื้องต้น นอกจากนี้จะต้องมีวาจาสุภาพเด็ดขาด ต้องวางตนให้เป็นที่ยำเกรงเคารพนับถือของผู้ที่จะต้องถูกซักถาม ตลอดจนมีศิลปะในการพูด และมีการสังคมประสานงานกับหน่วยราชการอื่น ๆ ได้ดี

การสอบสวนจะให้ผลดีนั้น ข้อสำคัญที่สุดในระยะเริ่มต้นของการสอบสวน ก็คือ ในเรื่องของการวางตนให้เหมาะสม สุภาพ วาจาดี แต่งกายสะอาด มีสง่า หากพนักงานสอบสวนผู้นั้นเริ่มแรกมีการแสดงออกที่ไม่ดีต่อผู้พบเห็น เช่น แต่งกายสกปรก รุ่มร่าม ผมยว ไร้หนวดรุงรัง เครื่องแต่งกายไม่เข้ารูป เหี้ยมขุ่น ขาดวิน ทำทางขาดความสง่าแล้ว ผู้พบเห็นจะรู้สึกหวั่นขาดความยำเกรงทันที เมื่อเป็นดังนี้ในระยะต่อไปจะไม่เกิดผลดีต่อการสอบสวน

การสอบสวนผู้กล่าวโทษ ผู้ร้องทุกข์ ผู้เสียหาย หรือพยาน

กฎหมายมิได้บังคับว่าจะต้องซักถามผู้เสียหาย ผู้กล่าวโทษ ผู้ร้องทุกข์ หรือพยานอย่างไร ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ทำการสอบสวนที่จะต้องใช้ความพยายามที่จะบันทึกถ้อยคำในลักษณะอย่างไรที่อาจเป็นประโยชน์ หรือก่อประโยชน์แห่งคดี โดยมีหลักดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้ผู้ทำการสอบสวน ดักเตือน พุดให้ท้อใจหรือใช้กลอุบายอื่น เพื่อที่จะป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำ ซึ่งอยากจะให้ด้วยความเต็มใจ หรือห้ามมิให้มีการจัดทำคำให้การใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญ หรือสัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การซึ่งถือว่าเป็นวิธีการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พยานที่ได้มาด้วยวิธีการดังกล่าว จะไม่สามารถใช้อ้างอิงต่อศาลได้

(2) ผู้ทำการสอบสวน จะต้องให้ผู้กล่าวโทษ ผู้ร้องทุกข์ ผู้เสียหาย พยานเล่าเรื่องให้ฟังตามความจริงที่เขาได้รู้ได้เห็น หรือจากการที่เขาถูกกระทำมาอย่างไร ถ้าเขาเล่าให้ฟังแล้วยังมีข้อบกพร่องหรือยังมีอะไรแอบแฝงอยู่ ผู้ทำการสอบสวนก็ต้องบันทึกความไว้ด้วย เพื่อให้ได้ความชัดเจนให้รายละเอียดมากที่สุด โดยในการซักถามให้คำนึงถึงคำถามที่ว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร แล้วจึงให้ตอบคำถามนั้น

(3) วัน เดือน ปี เวลา และสถานที่เกิดเหตุ แขวง เขตใด ต้องชัดเจน

(4) สังเกตอาการของผู้ถูกซักถามว่าเป็นอย่างไร ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ๆ

(5) เมื่อจบคำให้การ ผู้ทำการสอบสวนต้องระบุข้อความว่า “อ่านให้ฟังแล้วรับว่า ถูกต้อง” ลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำการสอบสวนและผู้ให้ถ้อยคำ ถ้าบุคคลที่ต้องลงลายมือชื่อในบันทึกไม่สามารถหรือไม่ยอมลงชื่อ ให้บันทึกหรือรายงานเหตุนั้นไว้ด้วย

(6) เอกสารซึ่งผู้ทำการสอบสวนเป็นผู้ทำ จะต้องเขียนด้วยน้ำหมึกหรือพิมพ์ดีด ถ้ามีผิดที่ใดไม่ว่าจะเป็นการแก้ไข ทักท้วง เพิ่มเติม ห้ามมิให้ลบให้เพียงแต่ขีดฆ่าคำผิดนั้นแล้วเขียนใหม่ ผู้ทำการสอบสวนหรือบุคคลที่แก้ไขนั้น ต้องลงนามรับรองไว้ข้างกระดาษ

แนวทางในการซักถาม ผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา กระทำได้ ดังนี้

(1) ควรถามปากคำเมื่อใด ผู้ซักถามควรรีบดำเนินการสอบสวนปากคำโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ภายหลังเกิดเหตุ เพราะผู้เสียหายหรือพยานต่าง ๆ ยังสามารถจดจำเหตุการณ์ได้ดี

(2) ต้องมีการเตรียมการล่วงหน้า ก่อนลงมือซักถามปากคำพยานควรเตรียมข้อเท็จจริงที่หาไว้ให้พร้อม และเตรียมประเด็นซักถามล่วงหน้าให้เรียบร้อย โดยพิจารณาว่าพยานปากนี้รู้เห็นเหตุการณ์ตอนไหน ควรจะได้ข้อเท็จจริงจากพยานตอนใดบ้าง มิฉะนั้นอาจพลั้งเผลอผ่านประเด็นที่สำคัญบางตอนไป

(3) แสดงความเป็นกันเอง ระยะเวลาเริ่มต้นก่อนลงมือทำการซักถามปากคำพยานควรถือโอกาสสนทนากับพยาน สอบถามสารทุกข์สุกดิบทำนองแสดงความเป็นกันเองเสียก่อน หากเริ่มทำการถามปากคำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในทันที พยานอาจเกิดอารมณ์ดึงเครียด และไม่เต็มใจเปิดเผยข้อเท็จจริงก็ได้ ก่อนลงมือซักใช้ไล่เสียก็ควรให้พยานเล่าเหตุการณ์ที่ได้ประสบมาโดยตลอดเสียก่อน

(4) คอยพยานให้การตามประเด็น ในการถามปากคำพยาน ส่วนมากมักจะให้การเลยเถิดนอกเรื่องนอกราว ผู้ซักถามจะต้องคอยตะล่อมให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ

(5) พยานขัดกัน คำให้การที่ได้จากพยานปากหนึ่ง จะต้องสอดคล้องกับคำให้การของพยานปากอื่น และจะต้องสอบเน้นในข้อเท็จจริงอันเป็นส่วนสำคัญของคดีไปด้วย

(6) อย่าถามนำพยาน การถามในเชิงให้ถ้อยคำเสียเอง จะทำให้ข้อเท็จจริงเสียไปและอาจตั้งรูปคดีผิดพลาดได้

(7) การตั้งปัญหาซักถามให้ตอบทีละข้อ อย่าถามคำถามซ้อนคำถามขึ้นมาหลายข้อพร้อม ๆ กัน

(8) ควรตั้งปัญหาซักถามที่เข้าใจง่าย ไม่ใช่คำถามซ้อนคำถาม

(9) พยานประเภทตอบไม่รู้ไม่เห็น ซึ่งมักจะได้แก่บุคคลที่ไร้การศึกษา เพราะบุคคลประเภทนี้มักครุ่นคิดว่า การเอาตัวเข้ามาผูกพันนั้นเป็นเรื่องเอาทุกข์ใส่ตัวมากกว่า จึงไม่เต็มใจให้ปากคำกับผู้ซักถาม ผู้ซักถามจะต้องเริ่มด้วยการเป็นกันเองให้มาก และต้องป้อนคำถามทำนองขยี้

ขอเป็นพิเศษ และต้องใช้คำถามสกดอย่าให้มีทางตอบว่า ไม่เห็น ไม่ทราบทั้ง ๆ ที่พยานรู้เห็นโดยตลอด

(10) พยานประเภทเฉยเมยต่อผู้ซักถาม พยานพวกนี้มักตอบเสียง ๆ ไม่ค่อยตรงตามประเด็นที่ต้องการ ควรหาวิธีเร้าอารมณ์ให้ตอบคำถามให้ละเอียดให้ได้โดยการยื่นขอให้เกิดความภาคภูมิใจ สนใจการที่เขาได้ให้ข้อเท็จจริง ควรกระตุ้นพยานด้วยวิธีเน้นให้เห็นความสำคัญของข้อเท็จจริงที่พยานได้รู้เห็นมา

(11) พยานประเภทขี้เมา ควรให้คำเินยอมมาก ๆ บางครั้งอาจได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องชัดเจนจากคนเมามากกว่าพยานธรรมดาก็ได้

(12) พยานประเภทช่างพูด ผู้ซักถามจะต้องใช้วิธีหักคอรวบรัดให้เข้าประเด็นอยู่เสมออย่าปล่อยให้พูดเพื่อเจ้อได้

(13) พยานประเภทตรงไปตรงมา พยานที่ให้ความร่วมมือต่อข้อซักถามตรงไปตรงมาจะเป็นประโยชน์แก่รูปคดี

(14) พยานประเภทกล่าวเท็จ หากพยานให้ถ้อยคำโดยเห็นชัดเจนว่าเป็นความเท็จ ควรปล่อยให้พยานโกหกจนจบเรื่อง พยานประเภทนี้มักแสดงท่าทางสะทกสะท้าน ประหม่าหรือแสดงความรู้สึกออกมาในขณะที่พูดไม่จริง เช่น จับแก้อึดแน่น หูแวง เหงื่อตก เป็นต้น

(15) การถามผู้ต้องหาที่จับได้ในขณะที่เกิดเหตุ โดยปกติผู้ต้องหาที่จับได้ในทันทีที่ได้กระทำผิดมักจะมีอาการตกใจ และผลอสติควรรีบซักถามในทันทีก่อนที่จะมีโอกาสตั้งสติอารมณ์ได้ เพราะจะได้คำรับสารภาพที่ง่ายคายมากขึ้น

การวิเคราะห์คำให้การของผู้ต้องหา พยาน หรือผู้เสียหาย

ผู้ทำการสอบสวนจำเป็น จะต้องเริ่มดำเนินการวิเคราะห์คำให้การของผู้ต้องหา พยาน หรือผู้เสียหายไปในทันทีที่ได้เริ่มคำถามแรกจนจบคำให้การ การวิเคราะห์ตามหลักสามัญสำนึก การสังเกตข้อพิรุช ทั้งอากัปกริยาและข้อพิรุชของคำให้การบางข้อ ความไม่น่าจะเป็นความจริงมีเพียงไร และเป็นความจริงเพียงไร ซึ่งผู้ทำการสอบสวนใช้หลักการซักถามหรือถามดิงก็ได้ แต่ไม่ควรใช้คำถามนำเพราะอาจทำให้ผู้ให้การไขว้เขวและจำข้อเท็จจริงตลอดจนรายละเอียดแห่งคดีที่เกิดขึ้นแท้เท็จจริงไม่ได้ ซึ่งเท่ากับทำให้เกิดการเสียความยุติธรรมได้

ปัญหาว่าพยานบุคคลปากใดสุจริต นำเชื่อถือหรือเป็นบุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจนั้นต้องดูจากสภาพแวดล้อม บุคลิกภาพ ท่วงที วาจา รวมทั้งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของผู้ต้องหากับพยาน หรือผู้กล่าวหากับพยานซึ่งอาจได้ข้อมูลเพื่อพิจารณาเรื่องนี้จากการถามค้ำน ถามดิง ของผู้ทำการสอบสวน

ดังนั้น ปัญหาว่าพยานบุคคลผู้นั้นสุจริตและเชื่อถือได้หรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่จะต้องวิเคราะห์วิัจัยกันต่อไปในจุดมุ่งหมายว่าเหตุที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง ลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นประการใด ความแม่นยำในการจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของพยานมีเพียงใด และมีความมั่นใจถูกต้องของ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของพยานมีเพียงใด และมีความมั่นใจถูกต้องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทัศนะของพยานเป็นประการใด แม้พยานบุคคลปากนั้นจะเป็นผู้สุจริตและน่าเชื่อถือก็มักจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนอยู่เสมอการซักถามพยาน โดยเฉพาะการใช้คำถามนั้น แม้จะเป็นการดีที่สุดในการทดสอบ หรือตรวจสอบความถูกต้องของถ้อยคำพยานก็ตาม แต่ก็มีเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าพยานเป็นเด็กหรือแม่พยานเป็นผู้ใหญ่ ถ้าหากไม่มีปฏิภาณหรือไหวพริบดีพอก็อาจไขว่เขวผิดพลาดได้ การสอบถามปากคำจะได้ความจริงไม่ยาก ถ้าหากการสอบสวนนั้น ไม่ห่างไกลจากวันเกิดเหตุมากนัก นอกจากนี้ควรให้โอกาสพยานให้การโดยเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ฟังก่อน แล้วจึงใช้คำถามซักถาม

ปัญหายังมีต่อไปอีกว่า เหตุใดพยานบุคคลจึงมีการให้การผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความจริง และแตกต่างกันระหว่างผู้ที่เป็นพยานด้วยกันทั้ง ๆ ที่พยานเองก็สุจริตใจและน่าเชื่อถือด้วยกัน ซึ่งในการปฏิบัติส่วนใหญ่พยานทุกคนที่ให้การโดยสุจริตนั้น อาจจะทำให้การตรงกันในสาระสำคัญ แต่ส่วนปลีกย่อยนั้นอาจผิดพลาดได้บ้างไม่มากนักน้อย ทั้งนี้ เนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ

(1) ความสังเกตของพยานแต่ละคนแตกต่างกัน ในเรื่องความสังเกตนั้น พยานบางคนอาจสังเกตเห็นผู้กระทำผิดใส่ต่างหู แต่พยานอีกปากหนึ่งอาจเห็นผู้กระทำผิดใส่เสื้อผ้าสีฟ้า สวมรองเท้าแตะ เป็นต้น การที่จะให้พยานบุคคลทุกปากสังเกตเห็นทุกเรื่องย่อมเป็นไปได้

(2) ความสามารถในการจำของพยานแต่ละคนแตกต่างกัน พยานบางคนจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ได้มาก บางคนจดจำได้น้อย บางตอน บางคนจำได้กระต่อนกระแท่นไม่ประติดประต่อกัน บางคนไม่ได้เลย

(3) การใช้วิจารณญาณของแต่ละคนแตกต่างกัน บางทีความคิดของตนเองก็ยังมีการสับสน บางทีก็ขัดแย้งกัน และเมื่อถูกเจ้าหน้าที่สอบสวนซักถามทั้งที่สุจริตใจก็อาจลังเลให้การกลับไปกลับมาได้

เรื่องที่ควรพิจารณาอีกเรื่อง ก็คือ พยานผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาที่มาให้การกับเจ้าหน้าที่ อาจมีกิริยากระสับกระส่ายวอกแวก หรือพูดจาเคอะเขินติดอ่าง เสียงสั่น ประหม่าด้วยประการต่าง ๆ โปรดอย่าคิดว่าเป็นเรื่องพิรุณของผู้ให้การเสมอไป คนธรรมดาบริสุทธิ์ บางคนอาจประหม่า อาจตื่นเต้น เมื่ออยู่ต่อเจ้าหน้าที่ แต่ในทางตรงข้ามพานแท้ที่รับอาสาหรือรับจ้างให้มาให้การ ดีหน้าสนิท ไม่มีอาการแสดงประหม่า หรือตื่นเต้นก็มีอยู่เสมอ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ผู้สอบสวนจะเชื่อถือ หรือจะวินิจฉัยจากท่วงที วาจา ความตื่นเต้นประหม่าของผู้ให้การ ว่าเป็นสิ่งบ่งชี้ของความพิรุณเสียทีเดียวไม่ได้ จะไม่พิจารณาประกอบก็ไม่ได้ เจ้าหน้าที่ผู้สอบสวนจะต้องใช้ความสังเกตในเรื่องประกอบกัน เพื่อหาสาระที่ผู้ให้การปากนั้นให้การประกอบด้วย ว่าพยานปากนั้นน่าเชื่อถือเพียงไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้อยคำพยานนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่หรือสอดคล้องกับสามัญสำนึกหรือไม่

ศิลปะการสอบสวน - ซักถามปากคำ

วิธีการที่เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนนั้น เป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก สำหรับการปฏิบัติตนและวางตัวของพนักงานสอบสวนหรือผู้ตรวจการในการสอบสวนปากคำบุคคลไม่ว่าบุคคลผู้ถูกสอบสวนปากคำนั้น จะถูกสอบสวนในฐานะ “พยาน” หรือ “ผู้ต้องหา” หรือ “ผู้ให้อัยคำ” ก็ตาม การที่จะสอบปากคำและผู้ถูกสอบปากคำ ต่างก็เป็นมนุษย์ ปุถุชนธรรมดาสามัญในฐานะมนุษย์ย่อมมีความรู้สึก มีอารมณ์ผันแปรได้ตลอดเวลาทั้ง ดี โกรธ โมโห และยังมีผลกระทบมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกอีกไม่ว่าจะเป็นจากบุคคลที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สถานที่อยู่ สถานที่สอบปากคำ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่อาจเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สอบปากคำหรือผู้ถูกสอบปากคำเหล่านี้

โดยสรุป ความมุ่งหมายของการสืบสวนสอบสวน จึงเป็นการสืบเสาะแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานแห่งความผิดอาญาต่าง ๆ เพื่อบรรลุตามความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

- เพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำผิด (ใครทำผิด)
- เพื่อที่จะทราบว่าผู้กระทำผิดอยู่ที่ใด (ผู้ทำผิดอยู่ที่ไหน)
- เพื่อที่จะเสาะหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ในการกระทำ

การสืบสวนสอบสวนไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ไม่มีกฎตายตัว แต่เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะแขนงหนึ่ง ฉะนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานสืบสวน-สอบสวน จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน-สอบสวน รู้จิตวิทยา รู้ตรรกวิทยาและวิทยาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามสมควร บุคคลผู้นั้นจึงจะมีคุณสมบัติเป็นพนักงานสืบสวน – สอบสวน ได้ดีที่สำคัญต้องมีศีลธรรมและคุณธรรม ประจําใจเป็นอย่างดีเลิศด้วย

นอกจากนั้น ต้องมีลักษณะยืดหยุ่น อาศัยตัวอย่างและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าที่จะว่ากันเป็นหลักเกณฑ์หรือเป็นทฤษฎีบริสุทธิ์แท้ ๆ แม้กระทั่งจิตสังหรณ์หรือการคลั่งบังตาใจให้เลือกวิธีการเหมาะสมในบางโอกาสก็มีส่วนในความสำเร็จในการสืบสวนได้ทั้ง ๆ ที่ผู้สืบสวนได้ปฏิบัติต่อคดีนั้น อย่างมีระเบียบวิธีการและใช้ความมานะพยายามเป็นอย่างยิ่งแล้วก็ตาม เรื่องของจังหวะในการปฏิบัติ ตลอดจนโชคช่วยก็เป็นสิ่งที่มีส่วนในการนี้เช่นกัน

การสืบสวน-การสอบสวนคดีหลายคดีที่ถือว่าสำเร็จสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับ ได้แก่ คดีที่ผู้กระทำผิดรับสารภาพตลอดทั้งในชั้นสอบสวน ชั้นศาล และศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษ ผู้กระทำผิดนั้นตามกระทรวงความผิดที่ตนได้กระทำลงไป

ฉะนั้น พึงระลึกอยู่เสมอว่า ผู้สืบสวนสอบสวนนั้น นอกจากจะมุ่งสืบสวนสอบสวนติดตามจับกุมตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีแล้ว ยังจะต้องเน้นหนักไปทางการหาพยานหลักฐานตาม

ประเด็นในข้อกฎหมายมาประกอบสำนวนคดี เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหาและฟ้องร้องต่อศาลพิพากษาได้ตามความจริงและเป็นธรรม

ศิลปะในการสอบสวน – ซักถาม

โดยที่ การสอบสวน – ซักถามปากคำผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำผิดในคดีอาญามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับพนักงานสอบสวนหรือผู้ตรวจการ เพื่อที่จะค้นหาความจริงและเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยที่เป็นความจริง โดยวิธีการโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น เป็นวัตถุประสงค์หลักของขบวนการยุติธรรม ดังนั้น พนักงานสอบสวนและผู้ตรวจการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหลักการและวิธีปฏิบัติ รวมทั้งการเรียนรู้ถึงศิลปะและกลวิธีในการสอบปากคำผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยอย่างถ่องแท้ เพื่อจะนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความสำเร็จ โดยความสมัครใจปราศจากการขู่เข็ญ ทำร้าย หรือหลอกลวง อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขาดคุณธรรม เป็นเรื่องที่ไม่ควรปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง

คุณลักษณะที่ดีของผู้ซักถาม (The Investigator)

หลักการสำคัญเบื้องต้น ที่พนักงานสอบสวนและผู้ตรวจการจะต้องทำการสำรวจตัวเองว่ามีคุณสมบัติพร้อมในการทำการสอบปากคำหรือไม่ คือ

1. รู้หลักจิตวิทยา คือ สามารถอ่านจิตใจของผู้ถูกสอบปากคำออก และสามารถกระทำตัวเป็นนักแสดง หรือเป็นนักธุรกิจได้ เพราะผู้ถูกซักถามมีจิตใจแตกต่างกัน บางคนชอบปลอม บางคนชอบขู่ และบางคนชอบสุภาพ
2. มีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง เพราะเกี่ยวกับจะต้องสอบสวนซักถามคดีไม่จำกัดประเภทความผิดและจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ในเรื่องทั่วไปเพิ่มเติมอยู่เสมอ
3. มีไหวพริบ เพราะการถามปากคำมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้นมากมาย ต้องวิจัยค้นคว้าหาเหตุผล
4. มีบุคลิกภาพดี ผู้ถามปากคำแต่ละคนควรเป็นที่น่าเลื่อมใส และยำเกรงแก่ผู้ที่จะถูกซักถาม มีลักษณะเป็นผู้เฉียบขาดแต่อ่อนโยน และสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจในตัวผู้ซักถามได้เป็นอย่างดีด้วย
5. มีความพากเพียรพยายาม ผู้ถามปากคำมีมานะบากบั่นในการที่จะซักถามให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเสมอ เพราะผู้ถูกซักถามอาจให้การสับสนวุ่นวาย บางครั้งจำเหตุการณ์ไม่ได้ และบางครั้งอาจให้ถ้อยคำคลาดเคลื่อนข้อเท็จจริงโดยไม่ตั้งใจ

6. รู้จักทำความเข้าใจกับผู้ใช้ปากคำ คือ รู้จักแสดงความสนิทสนมเป็นกันเองกับ ผู้ถูกซักถาม ปากคำหากผู้ถูกซักถามรู้สึก ว่า ผู้ซักถามไม่แสดงความเป็นกันเองกับตนก็ย่อมจะไม่ เต็มใจให้ข้อเท็จจริงอันถูกต้องแก่ผู้ซักถาม

7. มีวาจาสุภาพ ผู้ซักถามจะต้องไม่ยอมให้สัญญากับผู้ถูกซักถามในสิ่งที่ตนปฏิบัติไม่ได้ จะรับปากได้เฉพาะสิ่งที่ตนทำได้เท่านั้น หากยอมให้สัญญาในสิ่งที่ทำไม่ได้ ผู้ซักถามอาจเกิด ความสงสัย และขาดความไว้วางใจตัวผู้ซักถาม

8. ความสามารถในการสังเกตและอ่านกิริยาท่าทีของผู้ถูกซักถาม คือ รู้จักสังเกตปฏิกิริยา ของผู้ถูกซักถามต่อข้อซักถาม และสามารถเข้าใจในความหมายของอากัปกริยานั้น ๆ เพื่อจะได้เลือก ใช้กลวิธีในการซักปากคำได้ถูกต้อง

กลวิธีในการซักถามปากคำผู้ต้องหาที่ได้กระทำผิดหรือเชื่อว่าได้กระทำผิดอย่างแน่แท้

การสอบปากคำที่ดี คือ การให้ผู้ต้องหารับสารภาพหรือได้หลักฐานสำคัญเพื่อพิสูจน์ได้ และทำให้ศาลเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำผิดจริง ผู้สอบปากคำจำเป็นต้องรู้สภาพของความผิด สาเหตุที่ยั่ว ยุให้กระทำความผิดและปฏิกิริยาของผู้กระทำผิด หลังจากได้กระทำความผิดแล้วอย่างไร ผู้ซักถาม จะต้องเลือกใช้กลวิธีการซักถามปากคำผู้ต้องหาให้เหมาะสม

ผู้ที่กระทำความผิดด้วยอารมณ์มักจะกระทำในขณะที่มีอารมณ์เกรี้ยว โกรธหรือต้องการ เช่น สามีฆ่าชายชู้หรือพวกที่ขับรถชนแล้วหนี ผู้กระทำผิดเหล่านี้มักจะมีอารมณ์หวั่นไหวหลังจาก กระทำความผิด บางทีก็เศร้า รู้สึกในความไม่สบาย สำหรับผู้กระทำพวกนี้ผู้สอบสวนปากคำจำเป็นต้อง พุดก่อนให้เกิดความเห็นใจ

ในกรณีที่ผู้กระทำผิดซึ่งมิใช่เกิดอารมณ์ แต่กระทำไปเพื่อประโยชน์ทางการเงิน เช่น ลัก ทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ พวกเหล่านี้จะไม่มีความเห็นอกเห็นใจหรือความสงสารหวั่นไหว หลังจากกระทำความผิด บางทีก็เศร้ารู้สึกในความไม่สบาย สำหรับผู้กระทำพวกนี้ผู้สอบสวนปากคำ จำต้องพุดก่อนให้เกิดความเห็นใจ

1. แสดงให้เห็นว่าเรารู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของเขา

ผู้สอบสวนซักถามปากคำ ควรแสดงความเชื่อมั่นต่อผู้ต้องหาว่าเรารู้ความจริงที่ ผู้ต้องหาได้ก่อความผิดขึ้นมิใช่รังแกหรือแกล้งจับมา และจะต้องไม่แสดงความทงนงตนว่าเราเหนือ กว่าผู้ต้องหานั้น ควรพยายามหยาบยกพยานหลักฐานที่แสดงว่าผู้ต้องหานั้นได้กระทำความผิดจริง ใน การสอบสวนปากคำครั้งแรกย่อมมีความสำคัญมาก เพราะความสำเร็จในขั้นต่อไปนั้นอยู่กับการ สอบสวนปากคำ เข้าไปแล้วก็ควรทักทายผู้ต้องหานั้นก่อน แสดงว่าเรารู้จักเขาดี และพยายามมองดู

นัยน์ตาของผู้ต้องหาเพื่อแสดงความมั่นใจของผู้ซักถาม แล้วจึงเริ่มซักถาม ระวังอย่าเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหากล่าวคำปฏิเสธบ่อย ๆ จะทำให้ได้ความจริงลดน้อยลงไปทุกที ทั้งนี้ตามหลักจิตวิทยาที่ว่า เมื่อผู้ให้ถ้อยคำไม่พูดความจริงเสียแล้วเขาก็จะไม่กล้าพูดความจริงที่ต้องการจะให้ผู้ซักถามทราบ การนำจิตวิทยามาใช้ย่อมเป็นประโยชน์มากในการซักถามปากคำผู้ซักถามก็ควรจะต้องมีการพูดเบี่ยงทับกันบ้างเล็กน้อย

ความจริงมีอยู่ว่า ในกรณีที่ผู้ต้องหาเคยต้องโทษมาแล้ว เมื่อถูกจับกุมและถูกซักถาม ปากคำบางทีประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องหาที่เราไม่รู้ไม่ช่วยให้ผู้ต้องหารับสารภาพเลย ในทางตรงกันข้ามทำให้ผู้ต้องหานั้นมีความฉลาดในการที่จะปกปิดความจริงหรือปฏิเสธความผิดได้มาก ผู้ต้องหาที่มีความรู้ดีนั้นอย่างน้อยก็มักจะก่อความหนักใจในการซักถามให้แก่เรา เพราะผู้ที่รู้อยู่แล้วย่อมคิดว่าผู้อื่นก็ย่อมมีความรู้ความเข้าใจเหมือนเช่นตัวเองด้วยซึ่งคิดกับผู้ที่ไม่รู้อะไรเลย มักจะเชื่อตัวเองอยู่เสมอ

2. ซ้ำหลักฐานบางข้อเพื่อระบุว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง

2.1 ผู้สอบสวนซักถามบางคนไม่ยอมบอกเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้ต้องหาฟัง ทางที่ถูกควรจะได้หยิบยกหลักฐานบางข้อที่เราแน่ใจมาให้ผู้ต้องหาทราบ เพื่อเป็นการยืนยันในการกระทำความผิด เช่น ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ควรชี้ให้เห็นรอยเล็บข่วนที่ลำตัวของผู้ต้องหาเป็นการยืนยันความผิด ในการบอกหลักฐานเช่นว่านี้มีไข่มุกบอกเรื่อยเปื่อยไปหมด แต่บอกสิ่งที่มีน้ำหนักจริง ๆ เท่านั้น

2.2 ในกรณีที่ผู้ต้องหาพยายามชักชวนให้ผู้ซักถามปากคำหลงออกไปนอกประเด็น ก็ควรจะบอกให้เขาหยุดและว่ายังไม่ถึงเวลา แล้วหยิบยกเอาหลักฐานที่มั่นคงขึ้นมาซักถามผู้ต้องหานั้นในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นนักธุรกิจ หรือได้กระทำความผิดบางอย่างโดยมีการจดหลักฐานเป็นเอกสารไว้ เช่น หลักฐานบัญชีการจำหน่ายของรายได้จากการกระทำผิด ผู้ซักถามปากคำควรนำเอาเอกสารหลักฐานนั้นขึ้นมาทำที่ตรวจดู เพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความหวั่นไหวและยอมเปิดเผยความจริงที่สำคัญอย่างบอกรายละเอียดในเอกสารนั้น ควรให้ผู้ต้องหาพูดให้ฟังว่า ได้บันทึกข้อความอะไรไว้แล้ว ตรวจสอบดูว่าเป็นความจริงเพียงใด

3. เอาใจใส่กิริยาท่าทางสื่อถึงการกระทำผิดในทางจิตวิทยา

โดยปกติผู้กระทำความผิดมักจะมีกิริยาท่าทางเปลี่ยนแปลงไปจากปกติ และกระสับกระส่ายเมื่อถูกซักถามอย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้ต้องหานั้นยอมจำนนได้ง่าย หรือรับสารภาพในที่สุดการสังเกตกิริยาอาการหรือร่างกายของผู้ต้องหาที่อาจเปลี่ยนแปลงให้สังเกตเป็นได้ ดังนี้

3.1 การเดินของโลหิต การเดินของโลหิตที่คอซึ่งเป็นเส้นนำเลือดไปเลี้ยงศีรษะในบางครั้งจะมีอาการเดินผิดปกติ สำหรับผู้ต้องหาที่ถูกซักถาม ผู้ซักถามอาจชี้ที่เส้นโลหิตนั้นเพื่อแสดงว่าผู้ต้องหามีความวิตกกังวลที่ไม่บอกความจริง เส้นโลหิตที่คอผู้ต้องหาจึงเดินผิดปกตินั้นแล้วแนะนำให้ผู้ต้องหาพูดความจริงก็จะมีอาการเช่นนั้น

3.2 ความเคลื่อนไหวผิดปกติของลูกกระเดือก ดังเช่นได้กล่าวไว้ในข้อหนึ่ง ถ้าผู้ซักถามปากคำสังเกตให้ดูจะเห็นว่าในขณะที่ผู้ซักถามปากคำคือผู้กระทำความผิดตัวจริง ผู้ถูกซักถามปากคำจะเกิดอาการประหม่า ลูกกระเดือกเด่นขึ้น ๆ ลง ๆ ผิดปกติ ซึ่งอาจสังเกตเห็นได้ แล้วชี้จุดอ่อนของผู้ต้องหาเพื่อให้จำนนเปิดเผยความจริงได้

3.3 กิริยามองดูพื้นหรือเพดานไม่ยอมสบตาผู้ซักถาม เข่าเท้า เข่าขา เอานิ้วเคาะหรือกัดเล็บ เช่น เข่าเท้า เข่าขา ไขว่กัน สลับไปมาถี่ ๆ บางทีก็กัดเล็บหรือเอามือจับดินสอจับเหล็กเสียบดินสอที่อยู่บนโต๊ะ การกระทำเช่นนี้ย่อมสื่อให้เห็นว่าผู้ต้องหากำลังพูดเท็จ ควรหยิบยกเอาข้อพิรุธเหล่านั้นขึ้นมาเป็นข้อซักถามรุกเอากับผู้ต้องหาโดยทันที

3.4 ความรู้สึกแปลกประหลาดภายใน ถ้าสังเกตได้ว่าในขณะที่สอบปากคำ ถ้าเห็นผู้ต้องหาหวาดระแวงอันเกิดจากความรู้สึกภายในผู้สอบปากคำ ก็ควรถือโอกาสเตือนเขาว่าการกระทำของเขาก่อให้เกิดความหวาดกลัวในจิตใจ

3.5 อาการปากแห้ง อาการธรรมดา ที่ปรากฏบ่อย ๆ และเชื่อถือได้ตามสมควร ก็คือการปากแห้งแล้วก็กลืนน้ำลายบ่อย ๆ แต่ขณะเดียวกันก็เอาลิ้นไปเลียที่ปาก บางทีปากแห้งจนถึงขนาดทำให้เกิดเสียงแฉกริมฝีปากจากกัน

ในกรณีนี้ เมื่อผู้ซักถามปากคำสังเกตเห็นต้องรีบรุกด้วยคำซักถามซึ่งจุดอ่อนของผู้ต้องหานั้นทันทีว่า ผู้ต้องหานั้นยังไม่บอกความจริงจึงเกิดอาการเช่นนั้น และว่าถึงจะมาดื่มน้ำไม่แก้อาการเช่นนั้นได้ นอกจากจะบอกความจริงเท่านั้น

4. แสดงความเห็นใจกับผู้ต้องหา และบอกว่าใครก็ตามถ้าอยู่ในภาวะดังกล่าว ก็อาจต้องทำเช่นนั้นหรือที่ผู้ต้องหากำลังทำนั้น

ผู้กระทำความผิดทางอาญาโดยเฉพาะผู้ที่มีอารมณ์หวั่นไหวง่าย ถ้าได้รับความเห็นอกเห็นใจจากผู้ซักถาม โดยเฉพาะผู้ที่มีอารมณ์หวั่นไหวง่าย ถ้าได้รับความเห็นอกเห็นใจจากผู้ซักถาม โดยแบ่งเบาเอาภาระที่หนักอึ้งอยู่ในใจของผู้ต้องหาไปบ้าง และได้รับความเอาใจจากผู้ซักถามด้วยการพูดซักถามเชิงปลอบใจว่า ไม่ว่าใครก็ตามถ้าอยู่ในภาวะการณ์อย่างเดียวกับผู้ต้องหาจะต้องทำอย่างเดียวกันนั้น จะช่วยให้ผู้ต้องหาเกิดความรู้สึกเบาใจหรืออย่างน้อยก็สามารถรู้ถึงความผิดถูก และยอมรับผิดในการกระทำที่เขาก่อขึ้น เช่น ในกรณีที่ขับรถชนคนในที่เปลี่ยวแล้วหลบหนีถ้าได้ใช้คำซักถามเชิงให้ความเห็นใจว่า บุคคลอื่นซึ่งอยู่ในภาวะการณ์ซึ่งหน้าเช่นนั้นก็ย่อมจะต้องหนีไปก่อน เพราะความตกใจ มิใช่จะเกิดความชั่วร้ายหรือไร้ศีลธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหานั้นสำนึกและยอมรับความจริง

5. ทำให้ผู้ต้องหารู้สึกผิดน้อยลง โดยลดระดับความผิดในทางศีลธรรมสำหรับความผิดที่ได้กระทำลง

มีคดีความผิดหลายอย่าง โดยเฉพาะคดีความผิดทางเพศ การสอบสวนซักถามปากคำผู้กระทำความผิดประเภทนี้ควรพูดให้ผู้ต้องหาเข้าใจว่ามีใช่เป็นความผิดปกติอะไรมากนัก ความต้องการ

ทางเพศนั้นเกิดแก่บุุชชนทุกผู้ทุกนามเป็นความผิดธรรมดาสามัญ แม้แต่บุคคลที่มีหน้าที่ก็อาจกระทำ ความผิดทางเพศได้ โดยพยายามชักจูงให้เห็นว่ามนุษย์เรานั้นหนีไม่พ้นกิเลส ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความสบายใจและพอที่จะยอมรับสภาพความจริง เพราะผู้ซักถามปากคำได้ชี้ช่องลดระดับความผิด ในทางศีลธรรมดังกล่าวแล้ว

6. ออกความเห็นเกี่ยวกับศีลธรรมเพื่อจูงใจให้เหตุผลเกี่ยวกับความผิดเป็นเชิงชักจูงใจให้ยอมรับ

การใช้กลวิธีซักถามปากคำตามข้อนี้เป็นการเปิดโอกาสเพื่อให้ผู้ต้องหา หรือผู้ถูกซักถามรักษาหน้าของเขาโดยยอมรับผิดเริ่มแรก โดยอาศัยการพูดชี้ช่องด้วยเหตุผลว่าเป็นความผิดที่ไม่เลวร้ายมากมายนักในด้านศีลธรรม หรือชี้เหตุผลในการกระทำของเขาเพื่อจูงใจให้ผู้ซักถามยอมรับ เพราะเห็นว่าเป็นการเลือกทางออกที่ดีกว่าสำหรับเขา ทั้งที่ผู้ซักถามรู้ยู่่ว่าความจริงมิได้เป็นเช่นนั้นเลย เช่น ในคดีที่ใช้อาวุธปืนยิงหลังจากที่ได้ข่มขืนผู้ตายสมใจแล้วแต่ผู้ซักถามได้เลือกซักถามโดยการพูดจูงใจว่า ความจริงผู้ต้องหาไม่ได้เจตนาฆ่าอาจจะเป็นการยื้อแย่งปืนกันหลังจากที่ฝ่ายหญิงสมยอมให้ร่วมประเวณีแล้ว เกิดปืนลั่นโดยบังเอิญ จะทำให้ผู้ต้องหาพอใจที่จะเลือกทางออกโดยผู้ต้องหา ยากที่จะกลับแก้ แล้วผู้สอบสวนซักถามก็หาหลักฐานอื่นมาผูกมัดได้ต่อไป

7. แสดงความเห็นนอกเหนือใจผู้ต้องหา โดยตำหนิผู้เคราะห์ร้าย ตำหนิผู้มีส่วนร่วมเกิดตำหนิผู้อื่นหรือทุกคนที่มีส่วนพัวพันในการกระทำผิดด้วย

กลวิธีการซักถามปากคำข้อนี้ใช้ได้ผลดีกับบุคคลที่ไม่คิดว่าการกระทำของเขานั้นผิดกฎหมาย หรือในกรณีที่ต้องยอมทำตามผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เยาว์ และอาจใช้ได้ ในกรณีที่ผู้ร่วมกระทำผิดหลายคน ผู้ซักถามปากคำอาจจะต้องใช้วิธีโยนความผิดไปให้เจ้าทุกข์บ้าง โยนความผิดไปให้แก่เพื่อนผู้ต้องหาที่ร่วมกระทำผิดบ้างหรือแม้แต่บุคคลที่มีส่วนพัวพันกับความผิดนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาที่กระทำผิดรู้สึกว่าการผิดนั้นตามมิได้ริเริ่มก่อขึ้นเอง แต่เป็นเพราะถูกเจ้าทุกข์บีบบังคับน้ำใจหรือถูกเพื่อนร่วมงานชักชวน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาที่ว่าบุคคลเรานั้นจะไม่ยอมลงโทษตัวเอง เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นก็มักจะโยนกองไปให้ผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบ

7.1 การตำหนิผู้เคราะห์ร้าย ความโน้มเอียงผู้กระทำผิดบางกรณี ซึ่งมักได้แก่เกิดประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย ผู้กระทำผิดมักจะกล่าวหาว่าเจ้าทุกข์หรือผู้เคราะห์ร้ายนั้นเป็นฝ่ายก่อให้เกิดกระทำผิดนั้นแล้วผู้กระทำผิดจึงทำตอบ เช่น อาจกล่าวหาว่าผู้ถูกกระทำร้ายถึงตายเคยด่าว่าตนเองอย่างเสีย ๆ หาย ๆ มาก่อนจึงผูกใจเจ็บและฆ่าเสีย โดยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้ซักถามปากคำก็ควรใช้กลวิธียกขึ้นเป็นข้อซักถาม เพื่อให้ผู้กระทำยอมรับความผิดนั้นได้

7.2 การตำหนิผู้ร่วมมือ มักปรากฏเสมอว่า ความผิดคงไม่เกิดขึ้น และมักจะโยนความผิดที่จกรรจ์กว่าไปให้เพื่อนผู้ร่วมกระทำผิดที่ยังจับไม่ได้ เพื่อให้ผู้ถูกซักถามเข้าใจว่าตนนั้น

ถึงแม้จะกระทำความผิดก็ไม่ใช่ว่าตัวการสำคัญ เช่น ผู้ลงมือใช้ปืนจี้ปล้นลงมือฆ่า หรือผู้วางแผนการกระทำมิใช่ตนเป็นผู้ลงมือหรือวางแผน ทั้งที่ความจริงผู้ต้องหา นั้นเป็นตัวการสำคัญ ดังนั้นในการสอบสวนซักถามปากคำผู้ต้องหาในคดีร่วมกันกระทำหลายคน ผู้ซักถามควรนำหลักการข้อนี้ไปใช้เป็นกลวิธีในการซักถามปากคำข่มได้ผล ยิ่งถ้ามีการจับกุมผู้ที่ถูกขัดทอดโยนความผิดมาได้ จะทำให้ผู้ที่ถูกขัดทอดนั้นเกิดความแค้นเคือง และในที่สุดความจริงทั้งหมดก็จะถูกเปิดเผยโดยผู้ต้องหาที่ถูกซักถามนั้นทุกคน

7.3 การดำเนินผู้อื่น นอกจากจะซักถามเป็นเชิงตำหนิผู้เสียหายหรือผู้ร่วมกระทำผิดแล้วในบางกรณีอาจจะดำเนินผู้อื่น หรือสังคม หรือรัฐบาล ว่าเป็นสาเหตุให้ผู้ต้องหานั้นจำเป็นต้องกระทำความผิดหรือแม้แต่จะเป็นเพราะบิดามารดา มิให้ความอบอุ่นหรือความเป็นธรรมอย่างเพียงพอแก่ผู้ต้องหาจนทำให้ต้องหลบหนีออกจากบ้าน แล้วมากระทำความผิดขึ้นด้วยความกลัดกลุ้มก็ได้ บางครั้งอาจจะดำเนินภรรยาของผู้ต้องหานั้นเองว่า บ่นสามีจนเกินควร ต้องมาดื่มสุรารายวัน และก่ออาชญากรรมขึ้น โดยที่ผู้ต้องหาไม่เคยคิดหรือสมครใจที่กระทำความผิดขึ้นเลยก็ได้ การนำหลักการซักถามนี้มาใช้ก็เป็นเหตุผลในทางจิตวิทยาในการยกเหตุจูงใจผู้ต้องหาว่าความจริงผู้ต้องหานั้นไม่ได้ชั่วร้ายอะไรมากนัก ที่กระทำความผิดนั้นก็เพราะเหตุจากบุคคลอื่นมากกว่า

8. แสดงความเข้าใจและเห็นใจ แล้วจึงบอกให้ผู้ต้องหารับความจริง

การให้ความเห็นใจและเข้าใจต่อคนซึ่งกระทำความผิดเป็นปัจจัยสำคัญในการนำเอาเทคนิคดังต่อไปนี้มาใช้ อาจเป็นช่องทางนำไปสู่ความสำเร็จ กล่าวคือ อาจเป็นผลให้ผู้ต้องหารับสารภาพได้

8.1 แสดงการเห็นใจโดยการคบไหล่เบา ๆ หรือจับแขนอย่างปราณี ถ้าผู้สอบสวนรู้จักใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะจริง ๆ แล้ว อาจได้ผล ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป เช่น การคบไหล่เบา ๆ ให้กับผู้ต้องหาที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้ซักถามหรืออายุน้อยกว่า และกระทำเมื่อเริ่มแรกสอบสวนซักถาม วิธีนี้มักใช้ได้แก่ผู้ต้องหาที่เพิ่งกระทำความผิดครั้งแรก ๆ ถ้านำไปใช้กับผู้ต้องหาที่กระทำความผิดมาแล้วหลายครั้งจะไม่ได้ผลเพราะเขาเจนจัดรู้ว่าเป็นการแกล้งทำ การแสดงดังกล่าวเป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจและเห็นใจดีกว่าการพูดด้วยปาก

8.2 บอกผู้ต้องหาว่า แม้แต่เขาเป็นน้องชายหรือเป็นญาติสนิทก็ยังคงจะแนะนำให้รับสารภาพการบอกดังกล่าวนี้ เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ต้องหาว่าเขาไม่มีทางปฏิเสธความผิดต่อไปอีกและทำให้ผู้ต้องหารู้สึกสบายใจมีความเป็นกันเองกับผู้สอบสวนซักถามมากขึ้น

8.3 กระตุ้นเตือนให้ผู้ต้องหากล่าวความจริงเพื่อความสบายใจของตัวเอง โดยกล่าวชี้ให้เห็นว่า การกระทำที่มีเกียรติและเป็นที่น่านิยมด้วยดีกว่าจะปกปิดไม่บอกความจริงซึ่งมีผลร้ายแก่ตัว ผู้ต้องหาเองจะได้รับโทษสูงขึ้น แต่มิใช่กล่าวข่มขู่หรือให้สัญญาในสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือทำไม่ได้ เช่น แนะนำว่าถ้ารับสารภาพอย่างมีเกียรติของผู้ชายแล้ว นอกจากตัวเองจะสบายใจยัง

จะทำให้พ่อแม่ของผู้ต้องหาหลายทุกซ์ เมื่อเห็นว่าลูกทำผิดแล้วยอมรับอย่างลูกผู้ชาย นับเป็นเกียรติที่ควรได้รับการยกย่องด้วย ถ้าจำเป็นและเห็นประโยชน์อาจเชิญบิดามารดาของผู้ต้องหานั้นมาช่วยพูดปลอบประโลมด้วยก็ได้

8.4 การแสดงความเป็นมิตร เมื่อใช้วิธีการพูดคุยใจให้ผู้ต้องหาเปิดใจรับความจริงไม่ได้ผลก็อาจเลือกใช้วิธีนี้เข้าช่วยในการซักถามได้ โดยผู้สอบสวนซักถาม 20 คนแสดงบทบาทต่างกัน เมื่อเข้าไปในห้องสอบสวนพบผู้ต้องหาจะต้องแสดงความเห็นอกเห็นใจกับผู้ต้องหา แล้วออกนอกห้องสอบสวนไป โดยมีผู้สอบสวนซักถามอีกคนหนึ่งเข้าไปซักถามต่อ เริ่มด้วยการพูดคุยช่วยให้ผู้ต้องหาโกรธและแสดงการดูถูกเหยียดหยามผู้ต้องหานั้น ซึ่งอาจจะเข้ามาพูดคุยยุยงเช่นนั้นในขณะที่ผู้สอบสวนคนแรกกำลังพูดปลอบประโลมก็ได้ และพูดเป็นเชิงว่าผู้ต้องหาแบบนี้ไม่น่าเห็นอกเห็นใจเลยเสียเวลาเปล่า ๆ ต่อจากนั้นจึงพูดกับผู้ต้องหาว่าดีแล้วที่ไม่บอกความจริงกับผู้สอบสวนที่ยั่วยุยง เพราะเขาเป็นคนมูทะลุไม่ค่อยเห็นอกเห็นใจคนอื่น ชอบพูดก้าวร้าวคู่มั่นคนอื่นขอให้ผู้ต้องหาพูดความจริงกับผู้สอบสวน (ผู้ปลอบประโลม) ดีกว่า แต่ควรให้สมจริงอย่าให้ผู้ต้องหาจับพิรุณได้

9. บอกให้รู้ว่าผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหายกล่าวเกินความจริง มีบ่อยครั้งที่ผู้ต้องหากล่าวอ้างว่าเขาถูกกล่าวหาเกินเลยไปจากความจริง เช่น ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา แท้จริงเป็นเรื่องสมยอม แต่ผู้เสียหายแจ้งความว่าถูกข่มขืนบังคับหรือ เช่น คดีถูกฉ้อโกงด้วยวิธีหลอกล่อให้เล่นการพนัน เป็นต้น ผู้สอบสวนควรบอกกล่าวผู้ต้องหาจะรับสารภาพ ในบางครั้งอาจจะแกล้งซ้ำเติมผู้เสียหายบ้างก็เป็นได้

10. ให้ผู้ต้องหาไป ณ ที่เกิดเหตุหรือได้มีโอกาสพบเห็นผู้เสียหายหรือเหตุการณ์ เช่น ในการตะล่อมผู้ต้องหาคดีลักทรัพย์อาจเลือกใช้วิธีพาไปดูที่เกิดเหตุแล้วซักถามว่า เคยเห็นตู้เก็บทรัพย์ที่หายเปิดอยู่ใช่หรือไม่เมื่อผู้ต้องหาได้เข้าไปในห้องหลายครั้งจึงเห็นเช่นนั้น เป็นการสรุปให้ผู้ต้องหายอมรับว่าเข้าไปในที่เกิดเหตุในลักษณะที่จะลักทรัพย์ในตู้นั้น ได้ตลอดเวลาและหาทางซักให้จำนวนต่อไปแต่พึงระลึกว่าการนำตัวผู้ต้องหาไปยังที่เกิดเหตุ นั้น ควรนำไปก่อนสอบปากคำ

11. หาทางพิสูจน์หักล้างข้อเท็จจริงที่จับได้ แมต่อนใดตอนหนึ่งของเหตุการณ์แห่งคดีนั้น

เมื่อปล่อยให้ผู้ต้องหาให้การไปจนจบได้ความว่าตอนใดตอนหนึ่งเป็นเท็จ แล้วก็กล่าวชี้ให้เห็นว่าที่ให้การนั้นตอนใดเป็นเท็จบ้าง ยิ่งจับได้หลายข้อหลายตอนยิ่งดี ซึ่งอาจรวมถึงพิสูจน์การอ้างฐานที่อยู่ของผู้ต้องหานั้นเป็นเท็จด้วย โดยหาหลักฐานมายืนยันให้เห็นทันตาว่า การที่ผู้ต้องหากล่าวอ้างนั้นเป็นเท็จ จะช่วยให้ผู้ต้องหายอมรับความจริงได้มาก

12. ชี้ให้เห็นว่าผู้ต้องหาหมดทางที่จะต่อสู้ไม่รับ หรือผู้ร่วมกระทำผิดชักทอดแล้ว

วิธีนี้ผู้สอบสวนซักถามอาจพูดว่าถ้ามให้ผู้ต้องหาเห็นว่า เรามีหลักฐานแน่นแฟ้น ไม่มีประโยชน์ที่ผู้ต้องหาจะต่อสู้ปฏิเสธต่อไป มีผลร้ายต้องรับโทษหนักเปล่า ๆ หรือถ้าจับผู้ร่วม

กระทำผิดได้แล้ว อาจจะกล่าวกับผู้ร่วมกระทำผิดนั้นบอกความจริงหมดแล้ว โดยใช้วิธีเลี่ยมเขาคายให้หนักตามสุภายิตโบราณก็ได้

กลวิธีในการซักถามปากคำผู้ต้องหาที่ยังไม่แน่ใจว่าได้กระทำความผิด

ในการสอบสวนซักถามปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญานั้น มีบ่อยครั้งที่ผู้สอบสวนยังไม่แน่ใจว่า ผู้ต้องหานั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ เพราะยังไม่มีหลักฐานพอที่จะยืนยันให้เชื่อได้ กรณีนี้มีความจำเป็นเบื้องต้นที่ผู้สอบสวนจำเป็นต้องเลือกเฟ้นใช้คำถามที่เหมาะสมจึงจะรู้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ มีหลักเบื้องต้นในการพิจารณาดำเนินการซักถามหยังเชิงผู้ต้องหาอยู่ 3 วิธี คือ

วิธีแรก ควรยื่นและซักถามที่จุดในทำนองที่แน่ใจว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงตั้งแต่เริ่มลงมือสอบสวน โดยถามจุดที่ทำให้ผู้ต้องหาเกิดความหวั่นวิตกว่าผู้สอบสวนรู้ความจริงแล้ว จะช่วยให้สามารถสังเกตดูความกระวนกระวายใจของผู้ต้องหามีปฏิกิริยาอย่างไร เมื่อถูกซักถามเช่นนั้น บุคคลที่กระทำผิดมักจะไม่แสดงความไม่พอใจตอบโต้ แต่ผู้บริสุทธิ์ย่อมจะแสดงความไม่พอใจตอบโต้ทันที และจะเพิ่มขึ้นตามความเครียดของผู้ซักถาม บางทีอาจถึงขั้นแสดงอาการดุถูกดูหมิ่นซักถามด้วย สำหรับผู้กระทำผิดจริงจะมีปฏิกิริยาหวั่นวิตก เช่น จับเขมขัด เปลี่ยนหน้าไขว้ไปมาบ่อยครั้ง เป็นต้น แต่พึงระลึกว่าผู้ต้องหานั้นรู้ว่าผู้สอบสวนสุ่มอย่างไม่รู้ความจริง อาจปฏิเสธตลอดไปได้ จึงควรเลือกเฟ้นใช้คำถามแต่พอเหมาะและบางกรณีผู้บริสุทธิ์อาจแสดงความกระวนกระวายใจสับสนเมื่อถูกซักถามอย่างปรักปรำก็ได้ จึงควรสังเกตความแตกต่างให้ดี

วิธีที่สอง ใช้คำถามไปในทำนองที่ว่าเขาอาจเป็นผู้บริสุทธิ์ อาจทำให้ผู้ต้องหาสบายใจและช่วยเปิดเผยความจริง โดยง่าย ถ้าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่รู้เบาะแสหรือรู้ตัวผู้กระทำผิดอาจเปิดเผยความจริงให้ทราบแต่ถ้าผู้ต้องหานั้นกระทำผิดจริงก็อาจตายใจว่าผู้สอบสวนไม่รู้ความจริงขาดการระมัดระวัง และตอบข้อซักถาม โดยไม่พิจารณาก่อน ทำให้ผู้สอบสวนสามารถรวบรวมข้อพิรุณผิดพลาดเป็นประโยชน์ในการหวนกลับมาซักถามจับข้อพิรุณให้ผู้ต้องหาจำนนได้ แต่มีข้อเสียอยู่บ้างที่ผู้สอบสวนตั้งคำถามเป็นที่ยอมรับโดยสนิทว่า ผู้ต้องหานั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จึงไม่สามารถที่จะปรับตัวตั้งคำถามใหม่เป็นอย่างอื่นได้ จึงควรใคร่ครวญในการตั้งคำถามอย่างละเอียดลอออย่าให้ถึงขั้นใช้คำถามที่เป็นการยอมรับโดยปริยายว่าผู้ต้องหานั้นบริสุทธิ์แต่แรก

วิธีที่สาม ใช้คำถามในลักษณะแห่งความเป็นกลาง โดยผู้สอบสวนละเว้นการแจ้งหรือบอกสิ่งใดอันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้นโดยสิ้นเชิง คือ ไม่แสดงออกว่าตนเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือไม่ โดยผู้สอบสวนคอยสังเกตดูกิริยาอาการและคำตอบของผู้ต้องหาอย่างเดียว เพื่อรวบรวมข้อพิรุณต่าง ๆ แล้วพิจารณาว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่

กล่าวโดยสรุปหลักการซักถามปากคำผู้ต้องหาที่ยังไม่แน่ใจว่ากระทำผิดหรือไม่ ผู้สอบสวนอาจพิจารณาเบื้องต้นเลือกใช้วิธีการซักถามได้ 3 ทาง ดังกล่าวข้างต้น วิธีหนึ่งนั้นอาศัยการซักถามด้วยกลวิธีที่จะล้วงเอาความจริงจากผู้ต้องหาโดยแสดงว่าเรารู้ความจริงแล้ว ส่วนวิธีที่สองและวิธีที่สามนั้น ต้องอาศัยการสังเกตจากปฏิกิริยาของผู้ต้องหานั้นเป็นสำคัญ การที่จะพิจารณาผิวเผินแล้วรวบรัดลงมติ เอาว่าผู้ต้องหากว่าเท็จหรือเป็นผู้บริสุทธิ์กล่าวความจริงนั้น ย่อมเป็นไปได้โดยทั่วไปแล้วจึงต้องพิจารณาลึกลงไปอีกซึ่งย่อมจะต้องมีการพูดคุยกับผู้ต้องหอย่างกว้าง ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สอบสวนได้ศึกษาอุปนิสัยใจคอของผู้ต้องหานั้นก่อนแล้วจึงจะสามารถหยั่งใจผู้ต้องหาและเลือกใช้ข้อซักถามกับผู้ต้องหาเป็นราย ๆ ไป สำหรับแนวทางในการซักถามผู้ต้องหาประเภทนี้เท่าที่พอสรุปได้มี 10 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ซักถามผู้ถูกสอบปากคำว่าทำไมเขาจึงถูกสอบปากคำเช่นนั้น

ในกรณีนี้ใช้เมื่อผู้สอบสวนยังไม่แน่ใจว่าผู้ถูกซักถามเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ การสอบสวนซักถามจึงควรถามในลักษณะที่ว่า ผู้ต้องสงสัยนั้นรู้เรื่องหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แห่งคดีนั้นอย่างไรบ้าง และควรที่จะเลือกซักถามผู้ที่อยู่ห่างไกลจากความผิด เพื่อเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงและประเด็นข้อสงสัยมาใช้ซักถามผู้ต้องสงสัยที่ใกล้ชิดและน่าจะเป็นผู้กระทำผิดมากที่สุด

2. ขอให้ผู้ต้องหาเปิดเผยทุกสิ่งที่เขาู้เห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ผู้เสียหายและผู้ต้องสงสัยอื่น (หากมี)

ในตอนต้นผู้สอบสวนควรซักถามหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้เสียหายและผู้ต้องสงสัยอื่น ๆ ก่อน การซักถามเช่นนี้ถ้าผู้ต้องสงสัยนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ก็จะเปิดเผยให้ทราบแต่ถ้าซักถามเอาจริงเอาจังกับผู้ต้องสงสัยเช่นนี้แต่แรก ผู้ต้องสงสัยนั้นอาจไม่ยอมเปิดเผยอะไรเลย การซักถามควรถามกว้าง ๆ อย่าเจาะจงเน้นประเด็นใดโดยเฉพาะ อาจทำให้ผู้ต้องสงสัยที่กระทำผิดจริงหรือมีส่วนกระทำผิดไหวตัวบิดเบือนความจริงได้ ในบางครั้งผู้ซักถามอาจออกความเห็นแย้งได้ เช่น ผู้ต้องสงสัยปฏิเสธไม่รู้เห็นการกระทำผิดทั้งที่ตนมีส่วนอยู่ แต่ไม่เผยความจริงเราอาจซักถามแย้งว่าผู้ต้องสงสัยนั้นไม่ได้ทำแล้วใครเล่าน่าจะทำผิดครั้งนี้ เพื่อให้เขาวิจารณ์หรือให้ข้อคิดเห็นเป็นแนวทาง หรือเราอาจยกเป็นประโยชน์ไปใช้ซักถามผู้ต้องสงสัยที่อยู่ในข่ายว่าถูกซักทอดสงสัย เช่นนั้นเข้าหลักเชื่อมเขาควยชนกัน ในที่สุดเรื่องจริงทั้งหมดอาจถูกเปิดเผยขึ้นได้

3. หารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ต้องหาในอดีตในขณะที่เกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ

ผู้สอบสวนควรซักถามและพยายามเสาะหารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมโดยทั่วไปของผู้ต้องหาในอดีต เช่น เคยลักทรัพย์ของบิดามารดา และต่อมาลักทรัพย์นายจ้าง หรือเคยค้าขายปิ่นเถื่อนหรือของเถื่อนมาก่อน เป็นต้น ตลอดจนขณะเกิดเหตุหรือหลังเกิดเหตุแล้วผู้ต้องหา

นั้น มีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง เพื่อแสดงหาข้อพิรุชหรือพัวพันพบความผิดนั้นอย่างไร เป็นการกรุยทางให้ผู้สอบสวนซักถามหาความจริงตามกลวิธีอื่น ๆ ต่อไป

การทดสอบหาความจริงเกี่ยวกับการอ้างฐานที่อยู่ของผู้ต้องหา โดยปกติเมื่อซักถามอย่างกว้างเพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับความผิด ผู้ต้องหามักจะอ้างหลักฐานที่อยู่ว่ามีได้อยู่ในที่เกิดเหตุแต่มีอยู่ที่อื่น วิธีที่ดีที่สุดในการทดสอบการอ้างฐานที่อยู่ควรรีบเดินทางไปหรือส่งคนไปสืบหาความจริง ณ สถานที่ที่ผู้ต้องหาอ้าง เพื่อทราบว่ามีตัวตนอยู่ที่นั่นจริงในขณะเกิดเหตุหรือไม่ ถ้าจริงเราจะได้ไม่หลงผิดเสียเวลาซักถาม ถ้าไม่จริงจะได้ยกเป็นข้อซักถามหักล้างข้ออ้างของผู้ต้องหาได้ทันการ ถ้าเป็นการกล่าวอ้างเลื่อนลอย เช่น อ้างว่าขณะเกิดเหตุผู้ต้องหาขับรถเล่นไปนอกเมืองไปดูภาพยนตร์ (ซึ่งยากจะหาพยานบุคคลมาหักล้างได้) ก็ต้องพยายามซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับเส้นทางระยะทางที่ผู้ต้องหาอ้างว่าขับรถไป แล้วดูว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ ตลอดจนซักถามถึงสถานที่หรืออาคารหรือเค้าโครงเรื่องอย่างใด เพื่อจับผิดให้จงได้ โดยถือหลักว่าถ้าเป็นเรื่องไม่จริงผู้ต้องหาข่อมให้การขัดกันไม่ตรงความจริงไปทั้งสิ้นได้

4. เมื่อแน่ใจว่าผู้ต้องหากระทำผิดจริงให้ถามเป็นเชิงว่าไม่รู้เขาเป็นผู้กระทำผิด

เมื่อผู้สอบสวนซักถามจนเกิดความมั่นใจว่าผู้ต้องหานั้นกระทำผิดจริง ก็ควรจะซักถามผู้ต้องหาถึงเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นการถามแบบทำคำชี้แจงโดยละเอียดจากผู้ต้องหา และผู้สอบสวนควรจับประเด็นว่าตอนใดผู้ต้องหานั้นกล่าวเท็จบิดเบือนไปจากความจริงบ้าง ปล่อยให้ผู้ต้องหาว่าไปก่อนแล้วจึงค่อยทวนถามผู้ต้องหาภายหลังตามข้อที่เราสืบทราบความจริงมาได้ เมื่อจับความเท็จได้แล้วให้รีบบอกกับผู้ต้องหาให้เห็นว่าคำให้การของเขานั้นขัดต่อความจริงทันที

5. ซักถามด้วยคำถามที่ผู้สอบสวนรู้คำตอบที่แท้จริง

ในบางกรณีผู้สอบสวนได้ซักถามปากคำ จนได้รู้คำตอบที่แท้จริงมานานแล้ว ควรซักถามผู้ต้องหาในข้อเท็จจริงเหล่านั้น เพื่อข่มขวัญผู้ต้องหาให้เห็นว่าเรารู้ความจริงมิใช่กระทบหลอก ถ้าผู้ต้องหาไม่ตอบความจริงให้ยื่นความจริงที่ผู้สอบสวนรู้นั้นทันที ซึ่งอาจจะได้จากสมุดบันทึกส่วนตัวของผู้ต้องหาที่บันทึกข้อความเกี่ยวกับคดีไว้ หรือความสัมพันธ์อันล้าลึกกระหว่างผู้ต้องหากับผู้เสียหายที่มีนานถึงขนาดเคยลักลอบได้เสียกัน แต่ผู้ต้องหาปฏิเสธไม่รู้จักผู้เสียหายหรือไม่เคยมีความสัมพันธ์มาก่อน เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือผู้สอบสวนจะต้องรู้ความจริงอย่างแท้จริง มิฉะนั้นผู้ต้องหาอาจจับได้ว่าเขาไม่รู้จริงจะนึกดูหมิ่นในใจและไม่รับความจริงโดยสิ้นเชิง

6. ยืนยันถึงหลักฐานที่ระบุว่าผู้ต้องหากระทำผิดจริงแล้วให้ชี้แจงข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับหลักฐานที่ปรากฏนั้น ปกติผู้กระทำผิดจริงย่อมมีหวั่นวิตกกลบเกลื่อนร่องรอยอยู่เสมอการที่ผู้สอบสวนซักถามชี้ให้เห็นว่า หรือบ่งบอกหลักฐานให้ผู้ต้องหารู้ว่าเราพบหลักฐานมัดตัวเขานั้นแล้ว เป็นการข่มขวัญให้จำนนกลัว เช่น ร่องรอยเสื้อผ้าผู้ต้องหาที่เปื้อนโลหิต

สดได้พิสูจน์แล้วเป็นเลือดหมูเดียวกับหมูเลือดของผู้ถูกทำร้าย เป็นต้น เพื่อให้ผู้ต้องหาชี้แจงเหตุผล และอาจ้านยอมรับความจริงได้

7. ซักถามผู้ต้องหาว่าเคยกระทำผิดเช่นนี้บ้างหรือไม่

ถ้าผู้ต้องหายอมรับว่าเคยกระทำ หรือเคยคิดจะทำบ้างแต่ครั้งนี้ไม่ได้ทำ ซึ่งมักปรากฏว่าผู้ต้องหามักเถียงตอบเช่นนี้บ่อย ๆ ก็ให้พยายามซักถามวิธีและรายละเอียดแห่งความผิดที่กระทำมาแล้ว หรือที่คิดจะกระทำ ผู้ต้องหาบางคนอาจตายใจว่าเราไม่อาจหีบยกเอาความผิดกับผู้ต้องหาได้ แต่เราอาจพิจารณาหีบยกเป็นประโยชน์ในการที่จะตะล่อมผู้ต้องหาได้

8. ในกรณีหลักทรัพย์ผู้ต้องหาปฏิเสธแต่ยอมชดใช้เงินให้ผู้เสียหายแสดงว่าเขาเป็นผู้กระทำผิดจริง

โดยปกติแล้วผู้ที่มีได้กระทำผิดจริง ย่อมจะไม่ยอมชดใช้เสียหายแน่ แต่ถ้าผู้ต้องหาปฏิเสธ แต่กลับรับจะชดใช้เงินให้ก็ดี หรือจะช่วยติดตามเอาทรัพย์ของกลางมาคืนให้ก็ดี ย่อมสื่อแสดงว่าผู้ต้องหานั้นกระทำจริงผู้สอบสวนจึงควรซักถามเป็นการหยั่งเชิงผู้ต้องหาดู หากปฏิเสธความผิดแต่ยอมรับเช่นนั้นจะได้หีบยกข้อพิรุณให้ผู้ต้องหายอมรับความจริงได้

9. เครื่องจับเท็จ บอกแก่ผู้ต้องหาว่าเขาจะต้องทดสอบความจริงด้วยเครื่องจับเท็จ ผู้บริสุทธิ์จะยอมโดยดี เพราะมันในใจความบริสุทธิ์ของตน แต่ผู้กระทำผิดมักอดเอื้อน

การซักถามเช่นนี้ก็เป็นการหยั่งเชิง เพื่อจะทราบว่าผู้ต้องหานั้นกระทำผิดจริงหรือไม่ แต่ส่วนจะทำการทดสอบด้วยเครื่องจับเท็จจริงหรือไม่ สุดแต่ผู้สอบสวนจะเห็นสมควร ดังได้กล่าวแล้วในเรื่องวิธีการถามปากคำผู้ต้องหาตอนต้นในที่นี้หมายถึงเพียงบอกแก่ผู้ต้องหาเพื่อหยั่งเชิงดูเท่านั้น

10. การกลับคำ ผู้ต้องหารับว่าจะบอกความจริงตามต้องการ แต่แล้วกลับปฏิเสธ ภายหลังเช่นนี้ เชื่อได้ว่าเขาน่าจะกระทำผิดจริง

มีบ่อยครั้งในการสอบสวนซักถามผู้ต้องหามักตอบคำซักถามตอนแรกว่า เขาจะบอกความจริงแห่งคดีนั้นให้แต่พอซักถามจะเอาความจริงกลับปฏิเสธภายหลัง โดยไม่มีเหตุผล เช่นนี้ น่าเชื่อได้ว่า ผู้ต้องหานั้นกระทำผิดจริง เพราะผู้ต้องหาปฏิเสธยอมจะยึดมั่นในคำพูดของตน แต่ผู้กระทำผิดอาจรวนเร ตอนแรกอาจตั้งใจจะบอกความจริง ภายหลังเกิดเปลี่ยนใจกะทันหันปฏิเสธ ไม่บอกความจริงถ้าเป็นเช่นนี้ผู้สอบสวนควรหีบยกเป็นข้อซักถามจีให้ผู้ต้องหาจ้านโดยพลัน อย่าปล่อยให้ผู้ปฏิเสธ

.....